

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

จะบอกสงครามชีวิตใน เวลาสงครามชีวิต เห็นไหม เวลาคนเจ็บไข้ได้ป่วยอยู่ในโรงพยาบาลนะ ยื้อกันด้วยความเป็นความตายเลย อย่างนั้นเราว่าเป็นสงครามชีวิต แต่เวลาเราอยู่ชีวิตปัจจุบันนี้ เรามักคิดว่าไม่ใช่สงครามชีวิต คนเรานะหายใจเข้าและไม่หายใจออกก็ตาย สงครามชีวิตตลอดเวลา แต่เราลืมตัวกันไง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนะ “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด” คำว่า “ไม่ประมาท” พระพุทธเจ้าเตือนมาตลอด แต่พวกเราไม่ประมาทในชีวิตกัน ประมาทชีวิตกันว่าเราเกิดมาแล้วนี่อายุยังอีกยาวไกลไง เรายังคิดว่ายังอีกต้องนานกว่าเราจะสูญสิ้นชีวิต แต่คนเราเด็กก็ตายได้ ผู้ใหญ่ก็ตายได้ คนแก่ก็ตายได้ ใครก็ตายได้ การตายนี้มันมัจจุราชมมาแล้ว ใครพ้นไม่ได้หรอก นี่สงครามชีวิต

คูสงครามทางโลกเขา เห็นไหม เวลาเกิดสงครามนะ เขายึดพื้นที่กัน เขาต้องใช้ทหารรบกัน ต้องใช้เพื่อเอาแพ้เอาชนะกัน แล้วก็มาเป็นสงครามทางเศรษฐกิจ เห็นไหม ว่าทำเป็นสงครามทางเศรษฐกิจ แต่เวลาธรรมะนี้ สงครามธาตุสงครามขั้นนี้ สงครามเอาชนะตัวเองไง

เวลาเราบวช เห็นไหม อุปัชฌาย์ให้มาเลย เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ นี่สงครามของเรา สงครามธรรมะ สงครามการเอาชนะเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ แล้วเกิดมาเด็กๆ มันไม่รู้เรื่องหรอก เด็กๆ นี่เราต้องดูแลเขา เพราะเขาเจริญเติบโตขึ้นมา เขาก็มีเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เหมือนกัน แต่วุฒิภาวะของเด็กมันจะเข้าใจเรื่องอย่างนี้ได้ไหม?

แต่เวลาโตขึ้นมา วุฒิภาวะเขาเข้าใจเรื่องอย่างนี้ไหม? เราก็ไม่เข้าใจเรื่องอย่างนี้เลย เรื่องนี้มันจะเข้าใจได้แต่ผู้ที่เขาเอาไปทำธุรกิจในทางเสริมสวย เห็นไหม เขากลับมาเสริมสวยให้เราไปเสียสตางค์ให้เขาอีกต่างหาก

แต่ถ้าเรามาพิจารณาของเราเอง เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ นี่เป็นสงครามของเรานะ เป็นสงครามธรรมะ สงครามชีวิตคือการดำรงชีวิต เห็นไหม เวลาเราประกอบสัมมาอาชีวะ มันจะประสบความสำเร็จก็ได้ คนเราเกิดมาทุกข์เกิดมามากก็ได้ สิ่งนี้มันเกิดมาเพราะอะไร มันเกิดมาเพราะกรรม ถ้าเราทำคุณงามความดีมา เวลาทำดีนะ ความดีนะ เวลาเราตกระกำลำบากก็จะมีคนช่วยเหลือมีคนเห็นใจนะ

คุณลักษณะของศีลกลั่นของธรรมนะ ความดีของเรามันหอมทวนลม คุณดีเด็กมันดี เด็กคนที่นิสัยดี ผู้ใหญ่เขาจะบอกเด็กคนนี้นั้นดีนะ มันไปตกระกำลำบากที่ไหน ผู้ใหญ่เขาก็มีความเมตตา เขาอยากจะช่วยเหลือมัน เด็กคนนี้นั้นเกรงนะ เด็กคนนี้นั้นไม่เอาใครเลย เด็กคนนี้นั้นสร้างความเดือดร้อนให้หมู่บ้านนี้นะ เวลามันไปที่ไหน คนเขาไม่อยากจะเห็นหน้ามัน

นี่กลั่นศีลกลั่นธรรมมันหอมทวนลมไปอย่างนี้ ความดีมันยิ่งกว่านั้นอีก เพราะความดีนะ เทวดารับรู้ เห็นไหม คนดีผีคุ้ม คนดีผีคุ้มเพราะเป็นความดีของเขา สิ่งนี้ถ้าเราทำความดีอย่างนี้ มันคืออะไร? ดี เห็นไหม ความดีเป็นบุญกุศล ความชั่ว ความเอารัดเอาเปรียบกันเป็นบาปอกุศล สิ่งที่เป็นบาปอกุศลนี้มันซบลงที่ใจ ใจนี้มันรับสภาวะอย่างนี้เพราะอะไร?

เพราะเวลาเราว่าเราทำนะ เวลาทำยิ่งเราทำความชั่ว ทำไมเราต้องปิดบังล่ะ เราต้องไม่ทำให้ใครเขารู้ล่ะ แล้วความชั่วมันปิดบัง แล้วทำทำไม ทำแล้วมีเจตนาใช่ไหม ทำเพราะความเรียกร้องของใจใช่ไหม ใจร่ำร้องอยู่ มันทนไม่ได้ใช่ไหม?

ทำคุณงามความดีทำที่ไหนก็ได้ เห็นไหม แต่ทำคุณงามความดีเดี๋ยวนี้ ทำก็ต้องแอบทำนะ คุณพระปฏิบัติดี เวลาออกปฏิบัติดีนะ มันจะไปนิพพานนะ มันจะไปนะ มันจะไม่อยู่ในโลกนะ นี้กิเลสมันดิ้นนินทา

นี่เวลาธรรมเป็นไป กิเลสในหัวใจของแต่ละคนมันก็มีเหมือนกัน สงครามอย่างนี้ ในปัจจุบันนี้ คุณดี เขาแปรสงคราม เห็นไหม แปรสนามรบเป็นสนามการค้า ในปัจจุบันนี้ เราแปรสนามของธรรมะเป็นสนามธุรกิจหมดเลย พระเราประพฤติปฏิบัติดีนะ เอาแต่ความเห็นของตัวเอง มันไม่คิดออกไปเรื่องจะเอาชนะตนเองไง มันเอาแต่สิ่งนี้ออกไปเป็นธุรกิจ

ออกไปเป็นธุรกิจคืออะไร คือเรื่องของผลประโยชน์ไง แล้วเรื่องผลประโยชน์มันก็เอาอะไรล่ะ เอาโทษเอาภัยเข้ามาทับถมตัวเองสิ เพราะตัวเองมีหน้าที่อะไร หน้าที่ของพระ เห็นไหม

วัดไม่เหมือนบ้าน บ้านไม่เหมือนวัดตรงนี้ไง วัดในวัดในวา วัดปฏิบัติ เห็นไหม ขื่อวัดปฏิบัติ คนจะดีได้อยู่ที่กฏระเบียบ อยู่ที่ธรรมวินัย

นี่ก็เหมือนกัน วัดจะดีได้มันต้องดูแลรักษา วัดปฏิบัติ วัดระของใจ ใจมีขื่อวัดปฏิบัติ ใจมีเครื่องดำเนิน เห็นไหม เราไม่ปล่อยไปตามสบายนะ ทำอะไรก็แล้วแต่ เอรัดเอาเปรียบกันนะ อย่างนั้นคนอื่นทำแล้ว เราไม่ต้องทำ สิ่งที่ทำแล้วเราไม่ต้องทำ เหมือนสังคมเลย สังคมนะ ตรงนี้เป็นของรัฐบาลของหลวง เราจะใช้อย่างเดียว เราจะเรียกร้อยอย่างเดียวใจ แต่เราไม่ช่วยกันดูแลรักษา เราไม่ช่วยกันบำรุงรักษา มันจะเป็นไปได้อย่างไร นั่นมันเรื่องของโลก

ถ้าเรื่องของวัด เห็นไหม เรื่องวัด วัดปฏิบัติ คุณเข้าไปในวัด ถ้าความเป็นอยู่ของพระนะ เขาเจียบสงบ สิ่งนี้ให้วิเวก ไม่ให้คลุกคลีกัน เพื่ออะไร เพื่อจะทำสงครามกับตัวเอง ตั้งสติไว้ใจ เคลื่อนเหยียดคู่ตลอดเวลา ให้มีสติเตือนใจตลอดเวลา เตือนใจไว้เพื่ออะไร เพื่อหายใจเข้าแล้วไม่หายใจออกมันตายนะ ไม่ประมาทในชีวิตใจ

แล้วเวลานั้นอาหารแล้วนี่ จันก็พอประมาณ เห็นไหม เวลานั้นอาหาร แม้แต่การนั้นอาหาร เห็นไหม ให้ปฏิสังขาโย ภิกษุฉันอาหารโดยไม่พิจารณาก่อนเป็นอาบัติทุกกฏ เป็นอาบัติเลยเพราะอะไร?

การฉันอาหาร คุณสิ เวลาทางโลกเขาทำธุรกิจร้านอาหาร เห็นไหม เขาตั้งแต่มีอาหารล่อลึง มีเพลงล่อหู มีรูปล่อตา เพราะเวลาการฉันนี้นะ มันเปิดทวารทั้งหมด มันอยากได้ทั้งหมด ยิ่งอดอาหารนะ อดมา ๗ วัน ๑๐ วันแล้วมาฉันอาหาร โอ้..มันหิวมาก มันเรียกร้องมาก ขนาดตานี้ กระทบอาหาร มันจะเรียกร้องทันทีเลย นี่กิเลสมันจะสอดตรงนี้ กิเลสสอดตรงนี้ เห็นไหม ปฏิสังขาโยก่อน ร่างกายนี้เป็นของบุคคลเป็นของเน่า ร่างกายถ้ายังมีชีวิตอยู่ ธาตุไฟมันเผา ไออุ่นยังมีอยู่ เราก็ยังไม่วุ่นไม่วาย รักษาไว้ เห็นไหม มันต้องอาหารอะไร อาหารของมันเก็บไว้ก็เน่าบูด เห็นไหม มันกินสภาวะแบบนั้น ถ้าเราคิด เราพิจารณาของเรา เราจะเห็นของมา

แต่ถ้าเราบอกสิ่งนี้เป็นของประเสริฐ คุณสิ สิ่งที่มีคุณค่าที่มีราคาที่มีมันมาจากต่างประเทศ ที่มาจากไกล คุณค่ามันมีราคาแพงมากเพราะอะไร เพราะการขนส่ง เห็นไหม ในพื้นที่เขาแทบไม่มีราคาเลยนะ ของที่มันมีมากมันเน่ามันเสียไป แต่พอไปเซ็ดชูกันนะ จะมีราคา แล้วเราก็ไปต้อนกันตรงนั้นไง แต่ไม่ได้เห็นคุณค่าของมันคือดำรงชีวิตเท่านั้น

สิ่งที่ดำรงชีวิต เหมือนรถนี้ ต้องการเติมน้ำมัน น้ำมันมีแล้วมันก็ไปได้ของมันเท่านั้น จะไปเลือกยี่ห้อน้ำมันอะไร มันก็น้ำมันเหมือนกัน ขับเคลื่อนรถได้เหมือนกัน นี่ก็เหมือนกัน ดำรงชีวิต ชีวิตอยู่ไปได้เหมือนกัน เห็นไหม นี่ปฏิสังขยาอย่างนี้ไง ปฏิสังขยาไม่ให้ไปติดกับมัน ไม่ให้ไปติดกับขณะที่มันรูปกระทบ आयตนะเปิดทั้งหมด แล้วกระทบทั้งหมด เห็นไหม ถึงปฏิสังขยาโย

เวลาห่มผ้าใช้สอย บ้างจยเครื่องอาศัย เห็นไหม เวลาจะห่มผ้าห่มผ่อน ห่มเพื่ออะไร ไม่ใช่ห่มเพื่อความสวยงาม ห่มเพื่อกันความร้อนความหนาวเท่านั้น ห่มเพื่อกันร้อนไรรุ้งเท่านั้น นี่ดำรงชีวิตอย่างนี้ เห็นไหม นี่บัจจย ๔ นี่สงครามชีวิต สงครามชีวิตและสงครามทางโลก สงครามทางธุรกิจสงครามอย่างนี้ก็ต้องต่อสู้กันไป

เพราะคนเราเกิดมาหน้าที่การงานมีการแข่งขัน เห็นไหม ทางทุนนิยมบอกมีการแข่งขัน ถ้ามีการพัฒนามันจะได้เจริญใจ แต่ถ้ามันมีการเอารัดเอาเปรียบกันการแข่งขันนั้น คนที่แข่งขันอีกคนหนึ่งถือคติที่เหนือกว่า กัดอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายที่เสียเปรียบ มันเป็นการแข่งขันที่ไหนล่ะ? มันเป็นการแข่งขันของผู้ที่เอาเปรียบ มันชนะมันก็ว่าแข่งขันสิ แต่คนที่แพ้ คนที่เสียเปรียบ เขาจะเป็นจะตายอยู่ มันไม่ยอมรับว่าสิ่งนั้นมันเสียเปรียบ นี่กิเลสมันเป็นอย่างนั้น เอาเปรียบเขาไปตลอด

แต่ถ้าขณะที่เราประพฤติปฏิบัติ สงครามของเรา เวลานั่งตลอดรุ่ง มันจะมีใครเอาเปรียบใครล่ะ? มีแต่กิเลสจะเอาเปรียบเรา เห็นไหม ขณะที่ทุกคน ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เวลานั่งตลอดรุ่ง เพื่อจะเอาชนะตนเอง นี่สงครามธาตุสงครามขั้นซ้ง สงครามที่เราชนะตัวเอง

สงครามของโลกเขา ชีวิตนี้ต้องตายไปนะ เกิดมาต้องดำรงชีวิตแล้วก็ตายไป แค่นี้ดำรงชีวิตนี้ มันน่าสังเวชมาก แต่คนก็ไปติดกับมัน เห็นไหม บอกเราเกิดมาชาตินี้ เราเกิดมางมีศรีสุข คนนั้นเกิดมาคนทุกข์คนยาก เราดีกว่าเขา เขาดีกว่าเรา...เกิดเหมือนกันตายเหมือนกัน!

แล้วถ้าเกิดถ้าเขาออกมามีปัญหา ออกมาค้นคว้าเรื่องสงครามธาตุสงครามขั้นซ้ง เขาจะมีคุณค่ามากกว่าเราอีกเพราะอะไร เพราะเขาเข้าใจมากกว่าเรานะ ความนิ่งอยู่ของพระอริยเจ้า นิ่งอยู่เพราะอะไร นิ่งอยู่เพราะมันสลดสังเวช ความคิดภายในใจ นี่เป็นความคิดภายนอกนะ ความคิดที่เราใช้กันทางวิชาการนี้ ศึกษามาแล้วแต่ เรียนมาแขนงไหนก็ใช้ความคิดทางสาขานั้น

แต่ถ้าเป็นเรื่องของกรรมนะ สาขาอะไรก็ได้แล้วแต่ รวมลงที่ใจ ถ้าใจนี้ ทุกคนต้องทำความเข้าใจของใจเข้ามา แล้วปัญญาที่เกิดขึ้นมาปัญญาจากภายใน ปัญญาอย่างละเอียดนี้ ถ้ามันเกิดขึ้นมา มันไม่ใช่ปัญญาอย่างที่เราคิดกันเลย ปัญญาอย่างนี้แก้กิเลสได้ไหม? ทางวิชาการต่างๆ แก้กิเลสได้ไหม? แก้กิเลสไม่ได้หรอก มันเพียงแต่เปรียบเทียบเทียบเคียงได้

เวลาเราคิดถึงอาการของใจ อาการของร่างกาย แล้วเทียบเคียงทางวิชาการนี้ได้บ้างเพื่อเสริมปัญญา แต่ปัญญาที่เกิดขึ้นจริงปัญญามันต้องเกิดจากปัญญาภายใน ปัญญาเกิดจากภายใน ปัญญาอะไร ปัญญาที่เราต่อสู้กับมันไป สงครามธาตุสงครามขันธ ไม่ใช่สงครามธุรกิจ ไม่ใช่เปรสสภาพให้ออกมาปฏิบัติเพื่อคนโน้นเพื่อคนนี่ไง พรหมจรรย์ปฏิบัติเพื่อใคร?

ปฏิบัติเพื่อเรา ไม่ได้ปฏิบัติเพื่อให้เขาเคารพนับถือ ไม่ได้ปฏิบัติเพื่อใครทั้งสิ้น ปฏิบัติเพื่อเรา พรหมจรรย์นี้เพื่อเราๆ ถ้าเราชนะสงครามอันนี้ประเสริฐที่สุด ชนะอื่นหมิ่นแสนคุณด้วยล้าน ก่อเวรก่อกรรมทั้งหมดเลย ถ้าชนะตนเอง เห็นไหม แล้วมันเข้าใจด้วย ชีวิตนี้คืออะไร? จิตนี้เกิดมาจากไหน? ตายแล้วจะไปไหน? ไม่มีใครมีความเข้าใจเลย แต่ถ้าชนะสงครามนี้ มันเห็นหมดไป มันมาจากไหน ใจนี้มาจากไหน? มาเกิดได้อย่างไร? แล้วสิ่งนี้จะไรขับเคลื่อนให้พาเกิด? เกิดแล้วมันทุกข์มันยากอย่างไร? ทำไมคนนี้ทำมาปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล? ทำไมคนนี้ปฏิบัติแล้วได้ผล?

มันจรตนิสัย จรตนิสัยที่สร้างสมมา เห็นไหม เหมือนพันธุ์ไม้เลย พันธุ์ไม้ที่มันพัฒนาของมันไปแต่ละพันธุ์ไม้ จิตก็เหมือนกัน ตายเกิดตายเกิด มันพัฒนาของมันด้วยบุญกุศล ถ้าทำดี คุณงามความดีมันก็พัฒนาไป แต่กิเลสมันไม่ยอมให้ทำไง เวลาเสียสละ เราเป็นผู้แพ้ เราไม่มีศักดิ์ศรี เราเป็นผู้ด้อย เห็นไหม คนนั้นเขาชนะเราๆ

ไอ้ชนะเรากิเลสมันชนะไง แต่ถ้าสละได้ เห็นไหม สละที่ไหน สละที่เธอควรพอใจ พอใจที่ไหน เพราะพอใจนี่เป็นแรงศรัทธา ศรัทธาความเชื่อมั่นชักนำเรามา เห็นไหม มีความเชื่อ มีการชี้นำของใจ ใจมันจะขยับเขยื้อนไป แต่ถ้าไม่มีศรัทธา ไม่มีความเชื่อเลย มันก็เป็นไปไม่ได้ นี่พอมันศรัทธาให้ทำที่ไหน ให้ทำที่นั่นก่อน พอทำที่นั่นไป พอมีความคุ้นเคย มีการได้ยินได้ฟังขึ้นไป มันจะพัฒนาของมันไป ถ้าเอาบุญกุศลล่ะ? เอาน้ำหนักล่ะ? เอาคุณค่าล่ะ?

เอาคุณค่ามันก็ต้องเนือนา เห็นไหม เนือนาที่ดี เนือนาที่ดีมันก็ได้ผลมากกว่ากัน ผลเมล็ดพันธุ์พืชที่สละลงไป เห็นไหม สิ่งที่เราแสวงหามันบริสุทธิ์ใจ เราได้มาด้วยสัมมาอาชีวะ ไม่ใช่

ได้มาด้วยการโงงด้วยการทูลจริตมา ทำบุญเหมือนกันแต่ผลต่างกัน เพราะสิ่งที่ได้มาได้มาด้วย
บริสุทธิ์ไม่บริสุทธิ์

เห็นไหม ปฏิภาหก ผู้ให้ด้วยความบริสุทธิ์ ผู้รับด้วยความบริสุทธิ์ สิ่งนี้มันเลยเกิดขึ้นมา ถ้า
ทำเข้าไปมันก็ย้อนกลับมาที่ใจ ย้อนกลับมาที่ใจเพราะใจได้เสียสละ ใจได้เห็นธรรมขึ้นมา มัน
หายาบ มันต้องการสิ่งที่ดีขึ้นเรื่อยๆ มันพัฒนาขึ้นไป มันก็พัฒนาเข้ามาเป็นเรื่องการถือศีล เรื่องการ
ภาวนา ภาวนาก็ย้อนกลับมาที่ใจ ย้อนกลับมาที่ใจเพราะถ้าใครเป็นคนภาวนา ภาวนาเพื่อใคร ก็
ภาวนาเพื่อใจ แล้วอะไรภาวนา? สพมันภาวนาได้ไหม?

ศพภาวนาไม่ได้เพราะมันไม่มีหัวใจ คนมีชีวิตต่างหากไปภาวนา ไปนั่งสมาธิเดินจงกรม
ใครพาไป? ก็จิตพาไป จิตพาไปเพราะจิตมันมีความพอใจ มันถึงพาไปได้ ถ้าจิตไม่ยอมพาไป เห็น
ไหม บังคับให้เดิน มันก็เดินแต่สักแต่ว่าเดิน ไม่มีประโยชน์อะไรหรอก สิ่งต่างๆ แล้วมันต้องเกิด
จากเจตนา เกิดจากความเห็น เกิดจากการเราเปิดภาชนะ หงายภาชนะขึ้นมา นี่สงครามธาตุสงคราม
ขันธ เกิดมาแล้วถ้าใครทำสงครามอันนี้ประเสริฐที่สุด

“ผู้ใดเอาตนของตนไว้ในอำนาจของตนประเสริฐที่สุด”

ผู้ใดเอาตนของตนไว้ เอาด้วยวิธีใดละ คุณเวลาอยากออกทุกข้ออยาก เห็นไหม เวลาเข้าไป
ป่าไปเขา ไปธุดงค์ ไปภาวนา มันสนุกที่ไหน? ไม่สนุกหรอก ไปอดไปอยากไปทุกข์ไปอยาก อะไร
มันสนุก? มันไม่สนุกหรอก

แต่! แต่เพราะคุณค่าของมัน คุณค่าเพราะเราจะเอาชนะมัน คุณค่าเพราะกิเลสมันไม่พอใจ
คุณค่ามันจะนอนจม คุณค่ามันจะอยู่ในที่สุขที่สบาย คุณค่ามันจะอยู่กับหมู่คณะ มันจะช่วยนอน
กันเพื่อปลอบประโลมกัน ปลอบประโลมเพื่อจะตายไป ปลอบประโลมเพื่อใครจะช่วยใครได้ละ?
จิตไม่มีใครช่วยใครได้หรอก ถ้าจิตที่มันพัฒนาของมันไป มันไปเพื่อใคร ไปเพื่อเราๆ แล้วเอาชนะ
เราให้ได้ แล้วเกิดปัญญาขึ้นมาชนะเราขึ้นมา

สงครามอย่างนี้มันเป็นสงครามโดย อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน มันเป็น
สงครามสันตสิทธินิโง เกิดจากหัวใจ มันจะไปหลอกหลวงใคร มันจะไปโอ้อวดใคร โอ้อวดไปเพื่อ
อะไร โอ้อวดไปเพื่อกิเลสมันพองตัวหรือ? ไปหาเขาๆ เพื่อให้กิเลสมันจี๋หัวหรือ? เราจะฆ่ามันอยู่
แล้ว เราจะทำลายมันอยู่แล้ว เราจะต้องไปหาใครให้ส่งเสริมมันล่ะ ก็ฆ่ามัน เห็นไหม

นี่สงครามอย่างนี้ทำด้วยตนเอง ไม่ต้องอาศัยใครให้มาเป็นเครื่องมือ เราทำของเราเอง เราชนะของเราเอง สงครามชีวิตเรื่องของโลกนะ สงครามชีวิตเพื่อจะปากกัดตีนถีบ เพื่อจะอยู่กับโลกเขา แต่ถ้าเราออกประพฤติปฏิบัติ เราใช้สงครามธรรมะของเรา นี่ปัจจัยเครื่องอาศัยเลี้ยงชีพด้วยปณิธาน แข็ง ผู้ที่สนับสนุนเขามีอยู่แล้ว เขาพร้อมอยู่แล้ว ขอให้เราจริงเถิด ขอให้เราพัฒนาของเราเถิด สงครามของเรานี้สงครามธรรม สงครามต่อสู้กับกิเลสของเรา ถ้าชนะอย่างนี้ สงครามอย่างนี้ควรนะ

อย่าแปร.. แปรสนามรบให้เป็นสนามการค้า แปรสนามของธรรมะให้เป็นธุรกิจ แปรสนามธรรมะให้ออกไปเป็นเรื่องโลกๆ แล้วศาสนามันว่าอยู่ที่ไหนๆ มันถึงไม่มีหลักมีเกณฑ์ไฉ่ แต่ถ้ามีหลักมีเกณฑ์ ธรรมเหนือโลก ฟังสิ! คำว่า “เหนือโลก” โลกไม่มีความหมายเลย มันเป็นเหยื่อล่อ แล้วคนที่เห็นรู้จักเหยื่อไปกินเหยื่อ มันเป็นไปได้อย่างไร เอวัง